

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 1 1 7 0 1 1 2

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Petek, 4. junij 2021 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 24 strani, od tega 4 prazne.

1. naloga: Koristnost in premica cene

Dobrina je vsako sredstvo, ki zadovolji človekovo potrebo, a večino dobrin mora človek preoblikovati v uporabnejšo obliko, zato da gospodarskemu subjektu koristi.

1.1. Opredelite zakon padajoče mejne koristnosti.

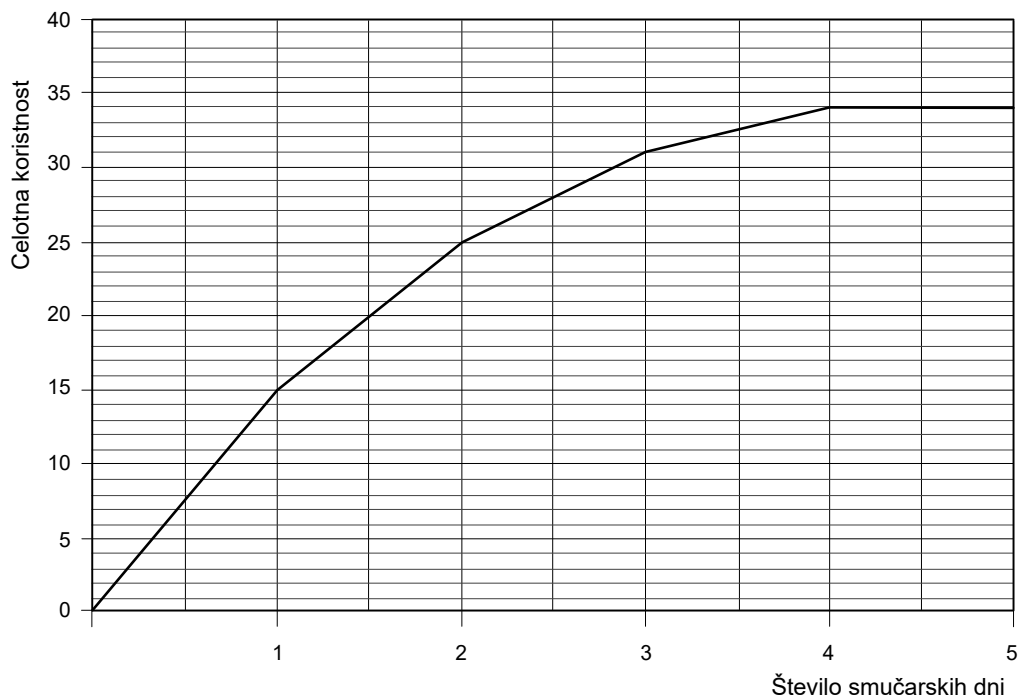

(1 točka)

1.2. Maša ima rada šport. Poleti teče, plava, pozimi pa smuča in obiskuje fitness.

Slika prikazuje celotno koristnost smučarskih dni za Mašo.

- Dopolnite preglednico tako, da s pomočjo slike vpišete podatke za Mašino celotno in mejno koristnost smučarskih dni.

Število smučarskih dni	0	1	2	3	4	5
Celotna koristnost						
Mejna koristnost						

(2)

- Z analizo podatkov v preglednici dopolnite trditve:

Skupna koristnost prvih dveh dni smučanja je _____ enot.

Tretji dan smučanja je Maši omogočil _____ enot dodatne koristi.

Mašina potreba po smučanju je največja pred _____ obiskom smučišča.

Maša je potrebo po smučanju zadovoljila že po _____ obisku smučišča.

(2)
(4 točke)

1.3. Opredelite premico alternativnih možnosti potrošnje.

(1 točka)

2. naloga: Stroški in reprodukcija

Proizvodni stroški so povezani s produkcijo določene količine izdelkov. Najpomembnejše za podjetje je, da ustvari dovolj prihodka, s katerim pokrije stroške in mu ostane dobiček.

2.1. Opredelite stroške.

(1 točka)

2.2. Ana je lastnica podjetja Aninas, v katerem izdelujejo modne ženske torbice. Podjetje ima lastne prostore za proizvodnjo, v nakupovalnem središču pa najet prostor za prodajo svojih izdelkov. Za delo v proizvodnji in trgovini ima zaposlene tri delavce. Surovine kupuje od domačih dobaviteljev. Banki vsak mesec plačuje obrok kredita, ki ga je vzela za nakup strojev.

Za podjetje Aninas opredelite dva primera fiksnih in dva primera variabilnih stroškov.

Fiksni stroški v podjetju Aninas	Variabilni stroški v podjetju Aninas

(2 točki)

2.3. Za podjetje je zelo pomembno poznavanje stroškov.

- Opredelite povprečne stroške.

---

(1)

- Pojasnite, zakaj se z večanjem obsega proizvodnje povprečni fikсни stroški znižujejo.

---

(1)

(2 točki)

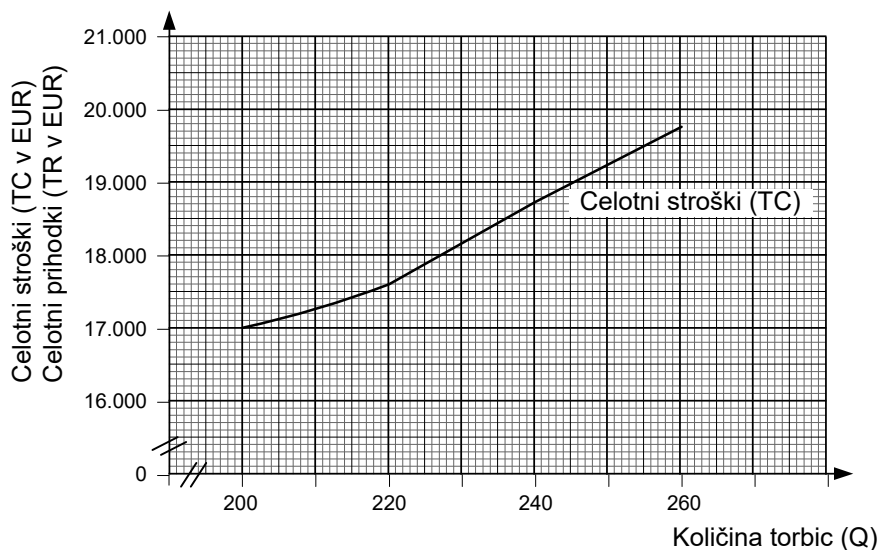
2.4. Preglednica prikazuje stroške, prihodek in poslovni izid za podjetje Aninas v mesecu maju. Vse proizvedene torbice so tudi prodali po ceni 80 EUR za torbico.

- Izračunajte manjkajoče podatke in dopolnite preglednico.

Obseg proizvodnje (Q)	Celotni Stroški (TC)	Fiksni stroški (FC)	Variabilni Stroški (VC)	Povprečni stroški (AC)	Celotni prihodek (TR)	Profit ali izguba
200		1.300	15.700			
220	17.600					
240			17.420			
260						1.040

(3)

- Slika prikazuje krivuljo celotnih stroškov (TC) za podjetje Aninas v mesecu maju. Uporabite podatke v preglednici in narišite krivuljo celotnih prihodkov (TR).

(1)

- V podjetju Aninas v mesecu maju pokrivajo stroške, če proizvedejo

najmanj _____ torbic.

(1)
(5 točk)

3. naloga: Trg, povpraševanje in tržno ravnotežje

V tržnem gospodarstvu se proizvajajo proizvodi za trg, proizvajalci se ravnaajo po svoji oceni tržnih razmer in potreb potrošnikov.

3.1. Trg se je kot mehanizem razvijal postopno, danes se nam zdi nekako samoumeven.

- Opredelite trg.

---

(1)

- Navedite funkcije trga.

---

(1)
(2 točki)

3.2. V kraju Dobri dol priredijo vsako leto glasbeni festival, ki se ga v treh dneh, kolikor traja festival, običajno udeleži več kot sto tisoč obiskovalcev. Ponudniki hrane na festivalu ponujajo pice, različne hamburgerje in številne druge tople in hladne jedi, a najbolj priljubljeni med obiskovalci festivala so prav hamburgerji. Organizator festivala ugotavlja, da ima v času festivala kar 58 ponudnikov v svoji ponudbi tudi hamburgerje.

- Konkurenca na trgu hamburgerjev v času glasbenega festivala je najbližje (podčrtajte pravilni odgovor)

popolni konkurenci / oligopolni konkurenci / monopolni konkurenci.

(1)

- Na tržno povpraševanje vplivajo številni dejavniki. Navedite tri dejavnike povpraševanja po hamburgerjih v času glasbenega festivala.

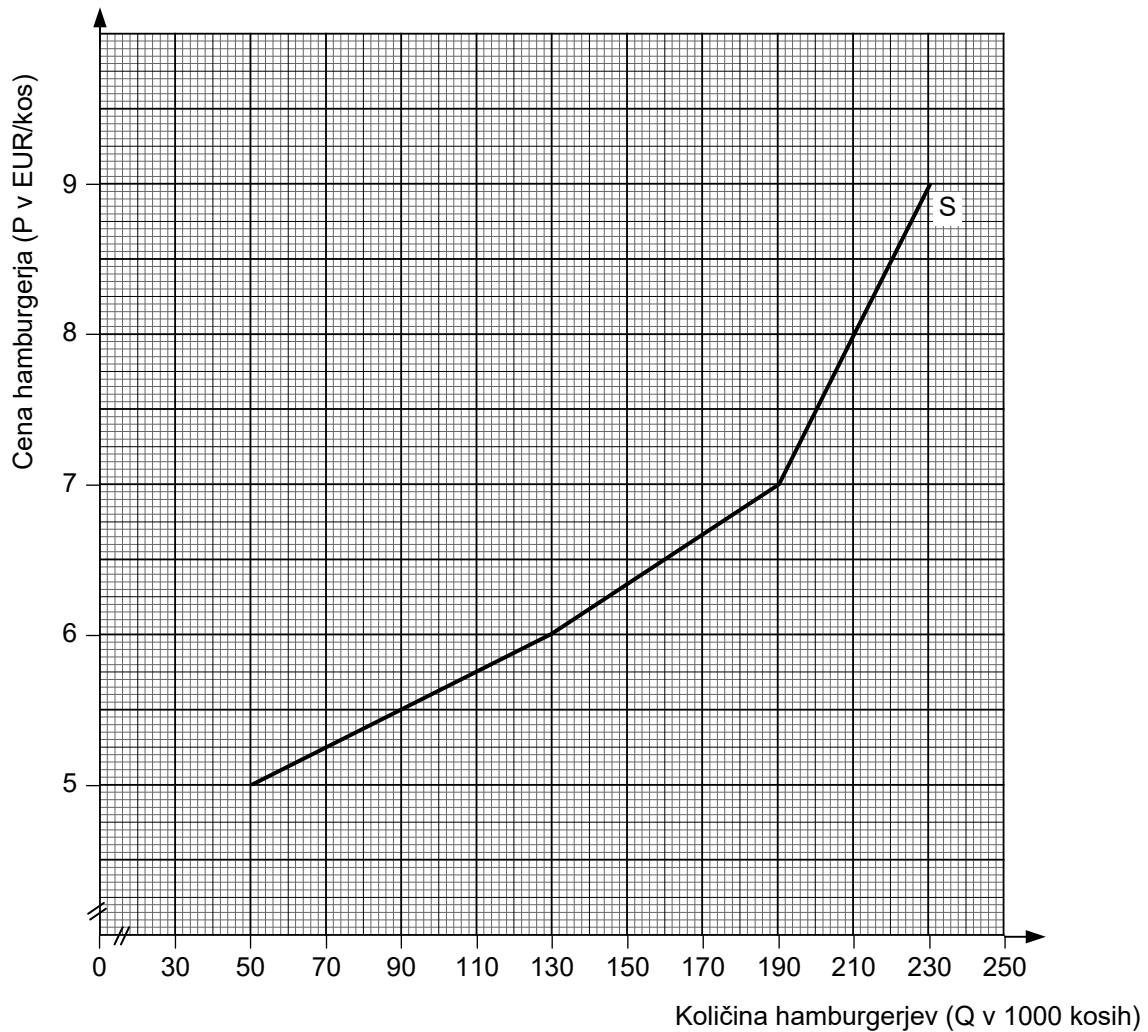
(1)

Preglednica prikazuje povpraševanje po hamburgerjih v času festivala.

Cena hamburgerja (v EUR/kos)	Količina hamburgerjev (v tisoč)
5	250
6	230
7	190
8	140
9	70

- Po podatkih iz preglednice vrišite krivuljo povpraševanja po hamburgerjih in jo označite.

(1)

- Tržno ravnotežje se oblikuje pri ceni _____ EUR za hamburger in
pri ravnotežni količini _____ tisoč hamburgerjev.

(1)
(4 točke)

3.3. Analizirajte podatke v preglednici ter na sliki pri 2. vprašanju te naloge in ugotovite, ali se ponudnikom hamburgerjev v kraju Dobri dol v času glasbenega festivala **splača** zvišati ceno s 7 na 8 EUR.

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Ponudnikom hamburgerjev se **splača** / **ne splača** zvišati cene,

saj je povpraševanje po hamburgerjih

togo / **neelastično** / **usklajeno elastično** / **absolutno elastično** / **elastično**.

(1)

- Utemeljitev: _____

---

(1)
(2 točki)

3.4. Vremenska napoved za Dobri dol kaže na obilne padavine v času glasbenega festivala.

Na sliki pri 2. vprašanju te naloge s črtkano črto vrišite, kako bo to vplivalo na trg hamburgerjev.

(1)

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Po spremembi bo novo tržno ravnotežje pri **nižji** / **višji** ravnotežni ceni

in pri **manjši** / **večji** ravnotežni količini.

(1)
(2 točki)

4. naloga: Razdelitev

Razdelitev je druga faza v gospodarskem procesu, kjer ekonomski subjekti prejmejo aktivne dohodke za svoje delo ali pasivne dohodke na osnovi svojega premoženja.

4.1. Navedite dohodke, ki jih prejema lastniki proizvodnih dejavnikov v razdelitvi.

(1 točka)

4.2. Navedite, kako v podjetju izračunajo dobiček.

(1 točka)

4.3. Opreделите pojem akumulacija.

(1 točka)

4.4. Zdravilko, d. d., je farmacevtsko podjetje, ki proizvaja zdravila na recept in druge izdelke. Podjetje ima proizvodne in trgovske obrate v Vzhodni in Zahodni Evropi. Iz letnega poročila podjetja lahko razberemo stroške poslovanja.

Iz poročila razberemo, da znašajo v letu 2017 povprečni mesečni stroški bruto plač skupaj 17.602.840 EUR za 11.212 zaposlenih.

Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega je _____ EUR.

(1 točka)

4.5. Plača je sestavljen delovni dohodek.

- Dopolnite preglednico z manjkajočimi sestavinami plače.

	stimulacije		
--	-------------	--	--

(1)

Letna plača direktorja Marka Novaka v letu 2017 znaša 336.000 EUR. Osnovna plača predstavlja 1/3 letne plače, preostali del je spremenljiv. 90 odstotkov spremenljivega dela plače je spodbuda (stimulacija). Preostanek spremenljivega dela plače so drugi prejemki, od katerih je 1/5 nagrada iz dobička.

- Analizirajte podatke, izračunajte posamezne sestavine plače in dopolnite trditvi.

Spodbuda (stimulacija), ki jo za svoje delo prejme direktor Novak,

znaša _____ EUR.

Konec leta prejme tudi nagrado iz dobička v vrednosti _____ EUR. Preostanek

spremenljivega dela plače direktorja Novaka v višini 17.920 EUR imenujemo

_____.

(1)
(2 točki)

4.6. Podjetje Zdravilko, d. d., je leta 2017 doseglo dobiček v višini 13.937.165 EUR. Jaka se veseli uspešnega poslovanja podjetja Zdravilko, d. d., saj ima v lasti 52 delnic. V letu 2017 je dividenda na delnico znašala 2,75 EUR.

Izračunajte, koliko denarja bo dobil Jaka na svoj transakcijski račun pri 25-odstotni obdavčitvi dividend v Sloveniji.

Izračun:

Rezultat: _____ EUR

(1 točka)

4.7. V podjetju Zdravilko, d. d., so si del denarja tudi izposodili. V poslovnem letu 2017 so plačali 823.650 EUR obresti za 27.455.000 EUR prejetih kratkoročnih posojil.

- Izračunajte obrestno mero za izposojeni denar.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Podčrtajte pravilni navedbi in dopolnite trditev.

V letu 2017 je bila 1,7-odstotna inflacija. Za normalno delovanje trga kapitala je pomembno, da je obrestna mera za posojila realno pozitivna, torej je **nižja** / **enaka** / **višja** od stopnje inflacije.

Obrestna mera, ki so jo plačali v podjetju Zdravilko, d. d., je realno **pozitivna** / **negativna**.

V letu 2017 so v podjetju Zdravilko ustvarili dobiček v višini 13.937.165 EUR.

Podjetniški dobiček je znašal _____ EUR.

(2)
(3 točke)

5. naloga: Korporacije in transnacionalne korporacije (TNK)

Korporacija je gospodarska organizacija, ki jo tvori več istovrstnih ali sorodnih podjetij s skupnim ciljem.

5.1. Navedite tri značilnosti korporacij.

(1 točka)

5.2. V sodobnih korporacijah se pojavlja proces, ki sta ga Berle in Means imenovala »menedžerska revolucija«.

- Opredelite pojem »menedžerska revolucija«.

---

(1)

- Pojasnite, v čem se najpogosteje razhajajo interesi menedžerjev in delničarjev.

---

(2)
(3 točke)

5.4. Sodobne korporacije so pogosto transnacionalne korporacije.

- Opredelite pojem transnacionalna korporacija.

---

(1)

Ameriški proizvajalec električnih avtomobilov Tesla Motors namerava prvo večjo tovarno izven ZDA zgraditi v kitajskem Šanghaju.

(Vir: <https://www.delo.si/gospodarstvo/novice/tesla-v-gradnjo-tovarne-na-kitajskem-70197.html>. Pridobljeno: 18. 1. 2019.)

- Navedite dva razloga za širitev podjetja Tesla Motors na Kitajsko.

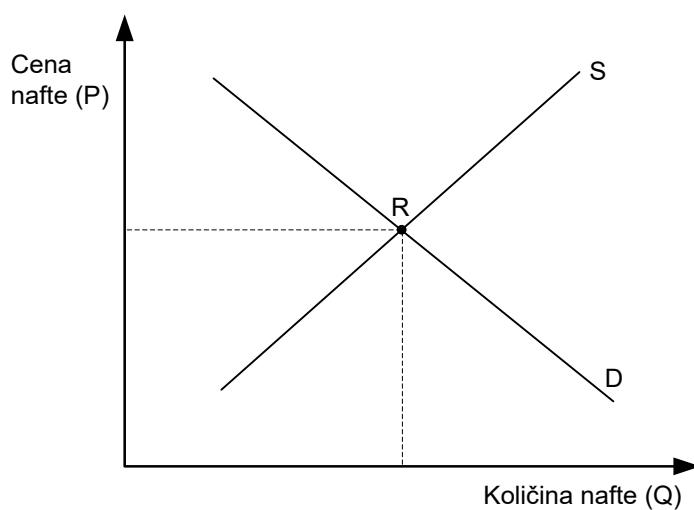

---

(2)

(3 točke)

5.5. Slika prikazuje svetovni trg nafte. Vrišite posledico širjenja proizvodnje in prodaje električnih avtomobilov na svetovni trg nafte.

(1 točka)

6. naloga: Fiskalna politika in revščina

Različne ekonomske politike se med seboj razlikujejo predvsem po sredstvih, ki jih uporabljajo nosilci ekonomske politike za doseganje zaželenih ciljev.

6.1. Opredelite fiskalno politiko.

(1 točka)

6.2. Preglednica prikazuje javnofinančne prihodke Slovenije v letu 2019.

Javnofinančni prihodki	v milijonih EUR
1. Davčni prihodki	8.231,7
2. Nedavčni prihodki	577,6
3.	37,2
4. Prejete donacije iz domačih in tujih virov	7,8
5. Transferni prihodki	0,8
6. Prejeta sredstva iz EU	
Skupaj prihodki	9.750,8

(Vir: http://www.mf.gov.si/si/delovna_podrocja/proracun/sprejeti_proracun/sprejeti_proracun_republike_slovenije_za_leto_2019. Pridobljeno: 21. 1. 2019.)

- Dopolnite preglednico z manjkajočima podatkom.

(2)

- Analizirajte podatke v preglednici in dopolnite trditev.

Najzanesljivejši in najstabilnejši vir financiranja javne porabe so tekoči prihodki.

V letu 2019 znašajo _____ milijonov EUR, kar predstavlja (izračun zaokrožite

na dve decimalni mesti) _____ odstotkov vseh javnofinančnih prihodkov.

(2)

(4 točke)

6.3. V Evropi ne merimo absolutne revščine, temveč ugotavljamo, koliko ljudi je relativno revnih.

- Navedite tri kazalnike za merjenje revščine, ki jih uporablja slovenska statistična metodologija.

---

(1)

- Opredelite Ginijev količnik.

---

(1)

Preglednica prikazuje Ginijev količnik (vrednost je v odstotkih) za Slovenijo za obdobje 2014 do 2017.

2014	2015	2016	2017
25,0	24,5	24,4	23,7

- Analizirajte podatke v preglednici in pojasnite, kaj pomeni tako gibanje Ginijevega količnika za prebivalce Slovenije.

---

(1)
(3 točke)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

Prazna stran